

Et Jordfællesskab paa Fanø.

Af

H. T. Heering.

Foranlediget af, at nogle i Dr. phil. Niels Nielsens Artikel om „Jordfællesskabet paa Skallingen“ i „Geografisk Tidsskrift“ givne Oplysninger om Ordningen af Fællesskabet med Hensyn til en Englod paa Fanø ikke er helt udtømmende, fremkommer følgende supplerende Oplysninger, der formentlig tør paaregne nogen Interesse hos Tidsskriftets Læsere.

Fælleslodden „Tolvskifterne“, Matr. Nr. 302 af Sønderho By og Sogn, der er et knap 3 ha stort Engareal paa Fanøs Østkyst, tilhørte i Sommeren 1930, da den ny i Henhold til Lov af 20. December 1929 udarbejdede Matrikul for Fanø var fremlagt til offentligt Eftersyn paa Øen, 10 Lodsejere, nemlig:

- A. Enke Anna Nielsine Øhle.
- B. Hmd. Hans Nielsen.
- C. Hovmester Jens M. Jensen.
- D. Anders M. Knudsen.
- E. Gdr. Marius Nielsen.
- F. Kaptajn Hans A. Sørensen.
- G. Havnebetjent Sonnich Engsted.
- H. Agent Peder K. Pedersen.
- I. Snedker Lambert J. Lambertsen.
- K. Gdr. Laurids A. Pedersen.

De med A og K betegnede Lodsejere brugte hver to Skifter, de øvrige hver et, idet Lodden, som Navnet angiver, er inddelt i 12 Skifter. Disses Størrelse er i sin Tid afpasset saaledes, at hvert af Skifterne skulde give lige stort Græsudbytte. Den af Ejerne, der i Fjor brugte Skifte 12, havde i Aar Skifte 1 og faar næste Aar Skifte 2 (Numrene regnet fra Nord til Syd). Paa denne Maade har der fra gammel Tid været Græsskifte i alle Skifterne, altsaa en

12-aarig Turnus, dog kun for de Ejere, der i 1931 brugte Skifterne 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10 og 11. Der findes nemlig den Anomali, at de Ejere, der i 1931 brugte Skifterne 4 og 8, kun deltager i Græsskiftet i de otte nordligste Skifter, og at den Ejer, der i 1931 brugte Skifte 12, kun deltager i Græsskiftet i de fire sydligste Skifter, saaledes som det nærmere fremgaar af følgende Tabel:

Aar	Ejer											
	A ₁	A ₂	B	C	D	E	F	G	H	I	K ₁	K ₂
1931	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1932	2	3	4	5	6	7	8	1	10	11	12	9
1933	3	4	5	6	7	8	9	2	11	12	1	10
1934	4	5	6	7	8	9	10	3	12	1	2	11
1935	5	6	7	8	9	10	11	4	1	2	3	12
1936	6	7	8	1	10	11	12	5	2	3	4	9
1937	7	8	9	2	11	12	1	6	3	4	5	10
1938	8	9	10	3	12	1	2	7	4	5	6	11
1939	9	10	11	4	1	2	3	8	5	6	7	12
1940	10	11	12	5	2	3	4	1	6	7	8	9
1941	11	12	1	6	3	4	5	2	7	8	9	10
1942	12	1	2	7	4	5	6	3	8	9	10	11
1943	1	2	3	8	5	6	7	4	9	10	11	12

Efter 12 Aars Forløb, altsaa i 1943, vil Ejerne have de samme Skifter som i 1931, naar undtages, at Skifterne 4 og 8 er ombyttet. Først efter yderligere 12 Aars Forløb, altsaa i 1955, vil alle Ejerne være i Besiddelse af de samme Skifter som i 1931, forudsat at Græsskiftet vedbliver, hvad der er nogen Sandsynlighed for.

I Sommeren 1930 blev der fra adskillige Ejeres Side gjort Forsøg paa at faa en frivillig Overenskomst i Stand om en Deling af Lodden, saaledes at hver af Ejerne kunde faa sin Andel udlagt til stedsevarende Brug, men da Enstemmighed ikke kunde opnaas, blev Planen om en Udskiftning skrinlagt. Ganske vist har ifølge Forordning af 23. April 1781 om Jordfællesskabets Ophævelse enhver Lodsejer Ret til at faa sin Andel i en Fælleslod udskiftet, men eftersom man ved en Overlandvæsenskommissionskendelse af 3. September 1925¹⁾ var naaet til det besynderlige Resultat, at to Sønderho Kommune tilhørende Arealer, der anvendes til Udlejning i Parceller, maa anses for at ligge i Fællesskab, medens de øvrige Jorder i Sognet, herunder Lodder i Græsskifte som „Tolvskifterne“, ikke kan anses for at ligge i Fællesskab, opgav de paagældende Lodsejere at søge en Udskiftning af deres Andele i „Tolvskifterne“ gennemført.

¹⁾ Se Ugeskrift for Retsvæsen, 1926 A, Side 876 ff.